

עלון דברי חנינים לפרשת בא

"ויפן ויצא מעם פרעה" [י', ו']

קודם מכת הארבה לא מצינו תגובה נמרצת כזאת של משה, המפנה עורף לפרעה בתום דברי ההתראה שלו, כי במכות הקודמות היה משה מצפה לתגובה חיובית מצד פרעה, כל אימת שהתרה באזניו על בוא מכה חדשה. אבל במכת הארבה, הודיע ה' מראש למשה, שדברי ההתראה שלו לא ישפיעו הפעם על פרעה, ככתוב "כי אני הכבדתי את לבו...למען שיתי אותותי אלה בקרביו". משום כך, אין עתה למשה כל ציפיות ממלך מצרים, ובתום דבריו על בוא הארבה, הוא נפנה ויוצא מעל פניו.

ד' פרשיות אלו כתובות גם בתפילין של יד ומונחות שם בבית א'. ונשאלת השאלה, מדוע מצויים ד' בתים בתפילים של ראש, ורק בית א' מצוי בתפילין של יד? משיבים על כך חכמי ישראל: לגבי הראש – בתחום של דעות והשקפות – ייתכנו הבדלים וגוונים ואף חילוקי דיעות בפרטים שונים. אבל לגבי "של יד" – כשמגיעים לתחום המעשה – שוב אין מקום לפסיחה על ב' הסעיפים, וכולנו חייבים לעשות יד א' ולהתלכד ל"בית" אחד...

מפרשים

"ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים...והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים...ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו"
[י"א, ד'-ז']

מעשה שהיה בעיר בריסק שיום א' פרצה מחלוקת בציבור, וכנהוג נתגבשו וקמו ב' צדדים ונלחמו זה בזה. בא הבית הלוי, רבה של העיר, ופנה אל מספר בעלי בתים בעלי השפעה וביקש מהם, שיבואו בדברים עם ב' הצדדים וישימו קץ למחלוקת שנתלקחה והלכה, אבל הללו טענו, שאין הם רוצים להתערב בדבר, והם מעדיפים להישאר ניטראליים... אמר להם הרב בהקפדה: בדרך "ניטראלית" זו כבר נקטו לפנים כלבי מצרים! שכן חז"ל אומרים "כלבים בוכים – מלאך המוות בא לעיר, כלבים שוחקים – אליהו הנביא בא לעיר". ומכיון שבמצריים נמצאו אז גם מלאך המוות, שבא להכות בבכורים, וגם אליהו הנביא, שבא לגאול את בני ישראל – לא ידעו הכלבים מה לעשות: לבכות או לצחוק? ולפיכך **"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו"**, החליטו "להישאר ניטראליים", שלא לפצות פה ולא להתערב!... מיותר לציין שהם הבינו את הרמז... ומיד החלו לפעול!...

בעל הבית הלוי

המגיד מדובנא

"לכו נא הגברים ועבדו את ה'...כי חג ה' לנו" [י', ט']

הויכוח בין משה רבינו לפרעה היה מהי עבודת ה'. פרעה, כמו הבן הרשע מההגדה של פסח, התייחס לעבודת ה' כאל עבודה, "מה העבודה הזאת לכם". וממילא, כשמדובר על עבודה, אומר פרעה, זה מתאים לגברים, "לכו נא הגברים ועבדו את ה' כי אותה אתם מבקשים", עבודה לא מתאימה לנשים וילדים...

אבל משה רבינו אמר "בנערינו ובזקננו נלך בבנינו ובבנותינו בצאננו ובבקרנו כי חג ה' לנו", הוי אומר, מה שאתה רואה כעבודה, כעול, כמשא כבד, אנחנו רואים זאת כחג, שמחה גדולה היא לנו, וכשעושים חג גם נשים וגם ילדים וגם זקנים כולם חוגגים!

הרב שלמה זאיד שליט"א

"והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך" [י"ג, ט']
לדברי חז"ל במסכת מנחות מורה כאן הכתוב על כתיבת פרשיות תפילין והנחתן בראשן ובזרוע. בתפילין של ראש מצויים ד' בתים, ובכל בית מונח בה קלף שעליה כתוב א' מד' פרשיות: "קדש לך", "והיה כי יביאך", "שמע", "והיה אם שמוע".

סיפור השבוע

הרבנית רחל היתה אשתו של האדמו"ר רבי אהרן מקרלין זיע"א, והיתה בקיאה בכתבי הקודש ובפרשני המקרא השונים.

פעם נזדמן לחצרו של האדמו"ר מקרלין חסיד א' שהחליף את הלבוש היהודי המסורתי בבגדים מודרניים, כמנהג הנכרים.

אמרה לו הרבנית המלומדת: מה ראית להמיר את בגדיך החסידיים בלבוש זה של נכרים?

השיב החסיד, שממונו הרב השפיעה עליו מידת הגאווה: הרי גם את, הרבנית, אינך לבושה בלבוש יהודי מיוחד, ובגדיך אינם שונים כמעט מבגדי הנשים הנכריות?

השיבה הרבנית לאותו חסיד: בפרשת שמות נאמר "ושאלה אשה משכנתה...כלי כסף וכלי זהב ושמלות". לעומת זאת, נאמר בפרשת בא "וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב", ואין מוזכרת כאן המילה "שמלות". וא"כ נשאלת השאלה מדוע בפרשת בא אין הכתוב מציין שבני ישראל נצטוו לשאול מן המצרים "שמלות"?

אלא – המשיכה הרבנית – דוק ומצא, שבפרשת שמות נעשית הפנייה לנשים בלבד, ככתוב "ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה", משום כך נאמר להם, שישאלו מן המצריות לא רק כלי כסף וכלי זהב, אלא גם שמלות, כי אין הנשים היהודיות מצוות להתלבש בלבוש יהודי מיוחד ורשאויות הן ללבוש שמלותיהן של המצריות.

בניגוד לכך, בפרש בא נעשית הפנייה לאנשים ולנשים כאחד, ככתוב "וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה", בדין איפוא אין הכתוב מזכיר כאן שאילת "שמלות" מן המצרים, כי אין הגברים מישראל רשאים להתלבש בלבוש של גויים, אלא רק בלבוש יהודי מיוחד...

שבת שלום!

יוצא לאור לזיווג הגון יעקב יצחק בן דבורה נ"י.
לכל ענייני העלון נא לפנות במייל ל:

kosssover@gmail.com

"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" [י"ד, ז']
בספר רבבות אפרים, מפרש מדוע הכלבים אומרים בפרק שירה את הפסוק "בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו".

ומבאר, דהנה, כאשר יושבים אנשים ומעלים על השולחן את א' העשירים ומתחילים לדבר דברים בטלים האיך פלוני התעשר, וכל אחד אומר טענתו, זה אומר, זה מפני שהוא עו פנים, לא מתבייש ללכת לבנק ולבקש אשראי עצום על סמך כמעט כלום, וממילא עושה עסקים גדולים ומתעשר. אומר השני, לא זו הסיבה. הסיבה היא שהוא אדם זריז ונמרץ, אם היה לי חצי מהמרץ שיש לו, כבר הייתי מסודר בחיים. אומר השלישי לא זה ולא זה. אלא מפני שיש לו פה שיודע להחניף לכל אחד ולהגיע מילים שאנשים אוהבים לשמוע, ועל ידי זה הוא מצליח.

ורק את הקב"ה אשר הוא מוריש ומעשיר, אותו אף אחד לא זוכר. ובאמת הקב"ה בעצמו אומר "כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל".

והנה הכלב, כידוע, יש לו את ג' התכונות הללו: א' לא יושב רגע א' במקום, כל הזמן רץ. ב' הוא מלקק את בעליו ומחניף לו כל הזמן. ג' הכלב הוא עו פנים ונובח על כל אחד. ובכל זאת אומרת הגמרא במסכת שבת "לית עניא מכלבא" דהיינו אין לך יותר עני מהכלב.

וזה מה שאומר הכלב בשירתו: אל תחשבו שהאדם בזריוותו מביא את ההצלחה, אלא למדו ממני, רק ה' נותן את ההצלחה, ולכן "בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו".

רבבות אפרים

"וכל פטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו וכל בכר אדם בבניך תפדה" [י"ג, י"ג]

בשם הרבי מבריסק אומרים – כי החמור יש בו סימני טומאתו וטומאתו בולטת יותר מטומאת החזיר והגמל שיש בהם סימן טהור א'. ובכל זאת אמרה התורה עליו "קדש לי", ולמה? כי לפעמים מי שטומאתו גלויה, יותר קל לקרבו תחת צל הקדושה ממי שיש בו למראית עין איזה סימן טהרה!...

הרב מבריסק